

BATI AVRUPA ÜLKELERİNE TURFANDA ÇİLEK İHRACATI — TÜRKİYE'NİN İMKÂNI

Yazan : *D. Quik* (1)

Çeviren : *Erdoğan OSMANLIOĞLU* (2)

Son yıllarda Avrupa dışındaki ülkelerin bir çoğu, üretim mevsiminin farklılığından dolayı bazı meyve ve sebze ihraç imkânının mevcudiyetinin farkına varmaktadırlar. Bu noktadan hareket eden ülkeler ihraç faaliyetlerini Avrupa'nın açıkta yetiştiremediği periyotlara yöneltmektedirler. Bu turfanda ürünlerden bir tanesi de çilek olmaktadır. Halihazırda hava nakliyat imkânlarından faydalanmak suretiyle dünyanın hemen her tarafından Avrupa'ya çilek gönderilmek ve artık bütün yıl boyunca Avrupa pazarlarında çilek bulunabilmektedir.

Fiatların cazip olması neticesinde ihracatçı ülkeler devamlı ihracat miktarlarını artırdıkları gibi pazarı paylaşmak isteyen ihracatçı ülke sayısında da devamlı bir artış olmaktadır. Ocak - Nisan aylarında çilek ihracatını önemli ölçüde artıran ülkelerden biri de İsrail'dir. Tablo 1. İsrail'in 1967 - 1970 yıllarındaki çilek ihracat miktarını göstermektedir.

Tablo : 1

*İsrail'in Batı Avrupa'ya Çilek İhracatı
Ocak - Nisan 1967 - 1970 (Ton olarak)*

Yıllar	Toplam İhracat	B. Almanya'ya gönderilen		İngiltere'ye gönderilen	
		Miktar	Toplama oranı	Miktar	Toplama oranı
1967	148	40,5	% 27	5	% 3
1968	340	85,1	% 25	12	% 3,5
1969	730	135,0	% 18,5	56	% 7,7
1969	730	135,0	% 18,5	56	% 7,7
1970 (Tahmin)	1000	—	—	—	—

Kaynak : (2)

(1) Yalova — Pazarlama Lâboratuvarı.

(2) Yalova — Pazarlama Lâboratuvarı.

İsrail toplam üretiminin 1/3 ünü ihraç etmektedir. Üretimde geniş çapta Kaliforniya çeşitleri kullanılmakta olup açıkta, plâstik tünel altında veya plâstik seralarda yetiştirilmektedir. İhracat birçok ülkelere yapılmakta olup önemlileri, İsveç, Fransa, B. Almanya, İngiltere ve Hollanda'dır.

Akdeniz ülkelerinden Birleşik Arap Cumhuriyeti, Tunus, Kanarya Adaları ve Portekiz Avrupa'ya çilek ihracı için hazırlanmaktadır. 1970 yılında Fas ilk defa 30 ton kadar ihraç etmiştir. Kaliforniya ve Akdeniz Ülkeleri için asıl ihracat periyodu Şubat — Nisan aylarıdır. Bu periyoddan önceki ihracat için ekvatorun güneyindeki ülkeler iklim yönünden en iyi durumdadırlar. Bilhassa Büyük Sahra'nın güneyindeki ülkeler bu avantajlı durumun farkına varmaktadır. «Avrupa'ya Ekim ayından başlayarak kış mevsiminde iyi ihracat imkânları vardır. Uzmanların fikrine göre dondurulmuş çileğin taze çilek talebi üzerine tesiri tat ve aroma fakirliği sebebiyle çok az olacaktır. Bununla beraber Avrupa'nın diğer ülkelerden yaptığı ithalât devamlı artmaktadır (1)».

Türkiye'de Durum :

İhracat için turfanda çilek yetiştirilebilecek bölgeler Türkiye'nin güneyindedir. Adana, Mersin — Tarsus, Antalya ve küçük tarlalar halinde Silifke ve Alanya civarıdır. Nisan ayında üretim için İzmir bölgesi de potansiyeli olan bir bölgedir. Mevcut durumda güneyde yetişen çilekler kalite ve miktar yönünden ihracat için yetersizdir. Çok sınırlı olan üretim sahası (10 hektar kadar) miktar yönünden iç pazar isteklerini karşılamaktan uzaktır. (Tablo: 2).

Tablo : 2

*İstanbul Toptancı Hal'inde Satılan Çilek Miktarı ve Fiyatı
Ocak - Nisan 1969*

Aylar	TARSUS ÇİLEĞİ		İZMİR ÇİLEĞİ	
	Miktar Kg.	Ortalama Fiat TL.	Miktar Kg.	Ortalama Fiat TL.
Ocak	150	28,75	—	—
Şubat	200	29,50	—	—
Mart	80	26,50	—	—
Nisan	10.000	13,25	480	16,50

İç pazarda turfanda çilek fiyatlarının çok yüksek olmasına rağmen ekim sahası fazla genişlememektedir. Bunun sebeplerinden birisi güneydeki yetiştiricilerle kuzeydeki fide üretim merkezleri arasındaki koordinasyon eksikliğidir. (Kuzey fide için gerekli soğuklama ihtiyacını temin yönünden önemlidir). Yeni virüs-

süz fideler Yalova Bahçe Kùltürleri Araştırma ve Eğitim Merkezince 1969 yılı sonbaharında dağıtılmış olup ekim sahasının genişlemesinde hemen tesirini göstermiştir.

Bu sebepten Yalova Merkezince tespit edilecek ve yetiştiricilerle fide üretim merkezleri arasındaki koordinasyonu sağlayacak bir plâna ihtiyaç vardır. Turfanda çilek ihracatında başarılı bir başlangıç yapılabilmesi için ikinci şart halen mevcut az miktardaki fideleri yalnız bir bölgeye dağıtmak ve orada konsantre olmaktır. Yalova Merkezince fide dağıtımından önce (Merkezde - İzmit ve Gelemen'de yetiştirilen fideler) turfanda çilek üretim bölgesinin tespit edilmesi gereklidir. Bu seçimde şüphesiz yetiştirme şartları ve pazarlama durumu göz önüne alınmalıdır. Adana bölgesi bu gaye için ümitvar gözükmektedir. Çukonam firması o bölgede yetiştiricileri veya hissedarlarını teşvik edip kuzeydeki fideliklerle gerekli koordinasyonu yapabilir. Ayrıca üretim materyeli, siyah plâstik, kredi ve gerekli pazarlama imkânını adı geçen firma üreticilere sağlayabilir.

Uzun yıllardanberi yapılan denemelerden sonra harekete geçme zamanı gelmiştir. Bu işte Yalova Merkezi gerekli koordinasyon ve bir bölgeye teksif edilmesi prensibine bağlı kalmak suretiyle ihracat programını başlatabilir.

Ihracat programı başladıktan sonra Yalova Merkezinin görevi fide yetiştiren merkezlere uygun çeşitleri devamlı tavsiye etmek ve modern üretim tekniği hakkında gerekli bilgiler yaymaktır.

S U M M A R Y

In the article the recent trend of early Strawberry export to west - European countries is briefly described. Because of lack of contact between Strawberry propagation in the North of Turkey and growers in the South the expansion of the production is stagnating. It is emphasized to start a programme by the Yalova Institute, coordinating propagation and production. In order to be successful on short run, the programme must be concentrated on one production region due to the limited quantity runners. If the programme can be carried out successfully in 1970; a start of early Strawberry export be expected in March/April 1971.

LİTERATÜR KAYNAKLARI

- 1 — F. A. O., Report on the F. A. O. Seminar, Nairobi, Kenya, 1969, Rome.
- 2 — Quik, Dick, The Possibilities for Early Strawberry export to West European Countries.
- 3 — Yalova Bahçe Kùltürleri Araştırma ve Eğitim Merkezi, 1970 (Rapor).